C/2025/768

11.2.2025

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Demokracie v Africe: současná situace a vyhlídky do budoucna – jaká může být úloha EHSV?

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2025/768)

Zpravodaj: **Carlos Manuel TRINDADE**

Poradce	Paulo Pedroso
Rozhodnutí plenárního shromáždění	18. 1. 2024
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	sekce Vnější vztahy
Přijato v sekci	12. 11. 2024
Přijato na plenárním zasedání	4. 12. 2024
Plenární zasedání č.	592
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	167/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) má za to, že demokracie znamená, že jsou dodržována lidská práva a zajištěny silné instituce, dělba moci, právní stát a nezávislost soudní moci, svobodné a spravedlivé volby, odpovědnost vůči lidem, právo na plnohodnotnou účast a potírání diskriminace.

1.2 EHSV uznává a podporuje postoj Organizace spojených národů (OSN), že výkon moci založený na respektování vůle občanů je základním prvkem globální koncepce demokracie, která je zakotvena v preambuli Charty OSN podepsané jménem „nás, lidu spojených národů“ a dále rozvíjena prostřednictvím základních zásad v rámci Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Ten zakotvuje právo národů na sebeurčení a ukládá státům, aby chránily občanská a politická práva všech osob nacházejících se na jejich území, na něž se vztahují jejich pravomoci, bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního a sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.

1.3 EHSV je pevně přesvědčen, že Evropská unie by měla ve všech oblastech své činnosti prosazovat následující zásady:

— lidská práva zakotvená ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN (1948),

— hodnoty EU zakotvené v ustanoveních Listiny základních práv Evropské unie (2000/C-364/01) a ve Smlouvách EU,

— dodržování základních úmluv Mezinárodní organizace práce (MOP).

1.4 EHSV oceňuje a vítá skutečnost, že se Africká unie (AU) hlásí k demokratickým hodnotám, jež jsou formulovány v její ustavující listině, v níž se konkrétně zavazuje k tomu, že bude podporovat demokratické zásady a instituce a účast obyvatelstva a řádnou správu věcí veřejných a prosazovat a chránit lidská práva a práva národů v souladu s Africkou chartou lidských práv a práv národů a dalšími relevantními nástroji v oblasti lidských práv. EHSV oceňuje rovněž závazek Africké unie prosazovat demokracii, který je formulován v Africké chartě pro demokracii, volby a správu věcí veřejných. EHSV bere s uspokojením na vědomí, že se závazky týkající se řádné správy věcí veřejných, demokracie, respektování lidských práv a zásad spravedlnosti a právního státu odrážejí v ambicích Agendy AU 2063.

1.5 EHSV vítá vývoj v oblasti demokracie v Africe i úsilí obyvatel Afriky, které je s ním spojeno, a rovněž podporu demokracie ze strany veřejnosti, která je na tomto světadíle širší než v mnoha jiných částech světa, ačkoliv byla v posledním desetiletí oslabena.

1.6 EHSV nicméně uznává, že v mnoha afrických zemích je třeba posílit úlohu parlamentů a že je nutné přijmout opatření za účelem zvýšení důvěry veřejnosti ve fungování demokracie.

1.7 EHSV se domnívá, že existuje silná vazba mezi mírem, bezpečností, stabilitou, hospodářským růstem, sociálním pokrokem a demokracií, a proto chválí Africkou unii za to, jak významnou úlohu plní v rámci podpory tohoto článku řetězce demokratického rozvoje. Připomíná, že nadnárodní instituce nemohou fungovat efektivně bez plné spolupráce a zapojení členských států a jejich politických představitelů. EHSV se rovněž domnívá, že aby mohla AU efektivněji plnit svou funkci, musí se africké státy více angažovat a intenzivněji s ní spolupracovat.

1.8 EHSV si je vědom toho, že decentralizace moci je výzvou, která vyžaduje mobilizaci zdrojů a posílení postavení institucí, a vyzývá evropské orgány, aby zintenzivnily spolupráci zaměřenou na rozvoj demokracie a zvyšování důvěry a účasti obyvatel.

1.9 EHSV má za to, že evropský přístup k podpoře rozvoje demokracie v Africe musí být založen na vztahu mezi rovnocennými partnery, zohledňovat komplexnost tohoto kontinentu z hlediska hospodářského rozvoje, sociálního pokroku, úrovně dosažené při zavádění kritické infrastruktury, rozmanitosti a geopolitických a strategických zájmů a současně respektovat stanovený rámec pro vztahy mezi EU a Afrikou.

1.10 EHSV se domnívá, že EU nepřikládá dostatečnou váhu geopolitické úloze Afriky. Přispívá k tomu i neuvážené jednání některých členských států, z nichž plynou některé slabé stránky společné zahraniční politiky. Je velmi důležité tuto situaci změnit.

1.11 EHSV si je vědom toho, že Afrika čelí vnějším i vnitřním hrozbám pro demokratický rozvoj. Pokud jde o ty vnější, mezi nejdůležitější patří významná přítomnost mocností, jež nemají zájem na posilování demokracie, zatímco z těch vnitřních je zásadní hrozbou přístupnost vůči korupci, ať už jde o chování potenciálních korupčních subjektů, či potenciálně zkorumpovatelných osob.

1.12 EHSV se domnívá, že v této souvislosti má pro vztahy mezi EU a Afrikou zásadní význam strategie Global Gateway zahájená v roce 2021. Znovu konstatuje, že – jak je uvedeno ve stanovisku věnovaném této strategii ([1]) –, tato strategie posílí hospodářské a politické vazby s partnerskými zeměmi Unie, zajistí dodržování jejích demokratických a sociálních zásad a zároveň umožní EU uspět v celosvětové konkurenci v oblasti výstavby a údržby infrastruktury. Dále opakuje, že investiční programy realizované v rámci této strategie by měly vycházet z posouzení dopadů a musí zohledňovat aspekty geopolitického a strategického významu, demokratickou účast a hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost projektů.

1.13 EHSV je přesvědčen, že ve spolupráci s uznávanými zástupci africké občanské společnosti (platformami, fóry, dobrovolníky) a africkými sociálními partnery může přispět k prosazování demokratických hodnot a ochraně lidských práv a může pomoci bránit demokratické režimy v Africe, a to s ohledem na Samojskou dohodu.

([1]) Úř. věst. C, C/2024/1574, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1574/oj.

1.14 Samojská dohoda stanoví, že budou zavedeny institucionální mechanismy, které poskytnou strukturovaný prostor pro účast občanské společnosti prostřednictvím občanského a sociálního dialogu. EHSV je na základě svých poznatků a svého know-how, které získal v průběhu let, schopen v rámci svých struktur a za respektování autonomie zúčastněných stran spolupracovat s africkou občanskou společností a podpořit ji při plnění její úlohy na cestě k hospodářskému růstu, sociálnímu pokroku a rozvoji demokracie v Africe. EHSV poukazuje na to, že v rámci specifických opatření prováděných monitorovacím výborem EU–AKT získal v průběhu posledních 20 letech bohaté zkušenosti v otázce vztahů s Afrikou, a to díky četným iniciativám, které zrealizoval, a řadě misí, jež vykonal v různých afrických státech. Tyto zkušenosti je třeba zachovat, vytěžit a dále je rozvíjet. Díky této činnosti dali EHSV a jeho afričtí partneři dohromady cennou sbírku poznatků, jimiž mohou přispět k podpoře občanského, sociálního a politického dialogu a k posílení afrických občanských společností, včetně sociálních partnerů.

1.15 EHSV znovu důrazně navrhuje, aby Komise zajistila finanční nástroje na podporu programů a projektů studií a prognóz týkajících se skutečného stavu organizací občanské společnosti a sociálních partnerů ve státech AKT a v tomto konkrétním případě, kdy jde o Afriku, vzala v potaz jejich potřeby, pokud jde o schopnost zaujmout vedoucí úlohu, technickou robustnost a uplatňování stanovených institucionálních mechanismů.

1.16 EHSV bude – v rámci svých pravomocí – pokračovat ve své činnosti zaměřené na propagaci a podporu afrických organizací občanské společnosti a sociálních partnerů spočívající v pomoci s jejich zakládáním, organizováním a jejich aktivitami a bude se i nadále podílet na posilování jejich institucionální kapacity, a potažmo na naplňování cíle EU, kterým je zajištění odolnosti demokracie v Africe.

1.17 EHSV se v rámci svých aktivit zaměří na otázku nedělitelnosti podpory občanských, politických, sociálních, hospodářských a kulturních práv a hospodářského růstu a sociálního pokroku. Otázky práv žen, genderové rovnosti a sexuální orientace jsou sice pro některé africké země citlivou záležitostí, jsou však neoddělitelně spjaty s demokratickou kulturou a EU ve svém partnerství s Afrikou musí podporovat vývoj v této oblasti. Při tom je třeba mít na paměti, že široká veřejnost nové kulturní prvky v podobě nových typů vztahů přijímá za své jen pomalu a postupně.

1.18 EHSV vítá, že dne 17. července 2024 bylo podepsáno memorandum o porozumění mezi EHSV a Hospodářskou, sociální a kulturní radou Africké unie (ECOSOCC). Domnívá se, že toto memorandum může významně přispět k tomu, aby se posílil přínos občanské společnosti v rámci partnerství mezi Evropou a Afrikou.

2. **Obecné připomínky k otázce společných demokratických hodnot**

2.1 Budování demokracie a spolupráce na jejím posilování má politický charakter, ale důležité jsou i aspekty občanského a sociálního dialogu a vytváření institucí umožňujících zapojení svobodných a nezávislých organizací a hnutí občanské společnosti a rovněž sociální dialog mezi sociálními partnery.

2.2 Existuje niterná a nerozlučná vazba mezi demokratickým prostředím, hospodářským růstem, environmentální udržitelností a sociálním pokrokem, které na sebe vzájemně reagují a vzájemně se podporují.

2.3 Klíčový význam pro zapojení občanů má provádění vhodných veřejných politik a důvěra občanů v demokratické instituce. Důvěru v instituce není snadné zachovat, a pokud je ztracena, trvá dlouho získat ji zpátky.

2.4 EHSV v této souvislosti opakuje, že všeobecná lidská práva, včetně základních pracovních práv, svobody podnikání, práva na zdravé životní prostředí a právní stát jsou základními společnými hodnotami. Spolu s cíli udržitelného rozvoje tvoří mezinárodně dohodnutý minimální standard rozvojových programů a jsou základem rovnocenného rozvojového partnerství ([2]).

([2]) Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 105.

2.5 Globální hrozby pro demokracii jsou stále živé. EHSV se připojuje k Evropskému parlamentu, který zdůrazňuje, že EU musí být plně připravena čelit vzestupu a škodlivému vlivu autoritářství, neliberalismu a extremismu stejně jako hrozbám pro ochranu lidských práv a rostoucím útokům na univerzálnost lidských práv, demokracii, právní stát a mezinárodní humanitární právo ([3]). EHSV rovněž podtrhuje, že korupce ohrožuje demokracii, a je proto třeba ji potírat.

3. **Konkrétní připomínky**

3.1 ***Současná africká realita***

3.1.1 Afrika se vyznačuje vnitřní různorodostí. Africké státy sice existují ve společném rámci národů, které vzešly z procesu dekolonizace, ale mají různou úroveň hospodářského rozvoje, rozdílné politické instituce a čelí rozličným hospodářským, sociálním a politickým výzvám. Vývoj demokracie má napříč světadílem různou dynamiku a neexistuje jednotný model nebo trend, a to ani v současnosti, ani pokud jde o výchozí situaci. V určitých zemích a regionech však nastal výrazný pokrok a vznikly odolné demokracie, zatímco v jiných došlo k ústupu demokracie, v některých případech významnému.

3.1.2 Upevňování demokracie se na celém světě vzájemně ovlivňuje s otázkami rozvoje a rozdělení bohatství. Konkrétně v Africe je spolu s podporou demokracie a demokratických institucí důležité odstranit deficit v oblasti rozvoje a napravit nedostatky týkající se rozdělení bohatství.

3.1.3 Podle Afrobarometru jsou afričtí občané odhodláni prosazovat demokracii, politickou odpovědnost a právní stát, a ačkoliv se mnozí z nich domnívají, že jejich státy jsou demokraciemi, nejsou s demokracií ve svých zemích spokojeni ([4]). Podpora demokracie ze strany veřejnosti je v Africe širší než v mnoha jiných částech světa, i když v posledním desetiletí došlo k jejímu oslabení – v některých zemích klesla, zatímco se naopak zvýšila akceptace vojenské moci ([5]).

3.1.4 V mnoha afrických zemích panuje přesvědčení, že v důležitých aspektech, jako je absence korupce, vymáhání dodržování zákonů, nezávislost soudnictví, regulérní volby a volené vlády, mají horší výsledky, než je celosvětový průměr ([6]).

3.1.5 Afrika trpí vážným nedostatkem kritické infrastruktury v oblastech vody a sanitace, energetiky, dopravy a informačních a komunikačních technologií, jež mají klíčový význam pro dosažení cílů udržitelného rozvoje. Partnerství mezi Evropou a Afrikou by mělo podporovat rozvoj této kritické infrastruktury.

3.1.6 Diskuse o tom, jak posílit demokracii v Africe, osciluje mezi postoji, které prosazují zavedení západního, evropsko-amerického modelu demokracie, a názory, že by měl být upraven nebo že by mohl být vytvořen zvláštní africký model založený na komunitních a participativních základech. Bez ohledu na tuto debatu musí demokracie na celém světě zahrnovat jisté složky, které jsou její nedílnou součástí a jimiž jsou svoboda, svoboda slova, právní stát a dělba moci, právo občanské společnosti vyjadřovat svůj názor a účastnit se a lidský rozvoj.

3.1.7 EHSV uznává a oceňuje významné úsilí, které Afričané v oblasti budování demokratických institucí vynaložili od demokratizační vlny v 90. letech 20. století. Většina států zavedla volby s účastí více politických stran; v mnoha zemích je však třeba posílit úlohu parlamentů a zvýšit důvěru občanů ve fungování demokratických institucí v jejich zemi.

([3]) Zpráva o lidských právech a demokracii ve světě a o politice Evropské unie v této oblasti – výroční zpráva za rok 2023, odst. 3.
([4]) Zamfir, Ionel, „EU support to democracy and good governance in Africa“, Výzkumná služba Evropského parlamentu, listopad 2017.
([5]) Afrobarometr, *African insights 2024: Democracy at risk – the people's perspective*.
([6]) International IDEA, *The Global State of Democracy Indices*, v. 7. 1, 2003. Údaje prezentoval Roba A. Sharamo na slyšení pořádaném EHSV v rámci přípravy tohoto stanoviska.

3.1.8 Africká unie mezi své ambice v rámci Agendy 2063 zahrnula řádnou správu věcí veřejných, demokracii, dodržování lidských práv, spravedlnost a právní stát.

3.1.9 Na řádnou správu věcí veřejných se zaměřuje mechanismus vzájemného hodnocení, jehož existenci EHSV vítá a jehož význam zdůrazňuje. Africký mechanismus vzájemného hodnocení je dobrovolný a čistě africký nástroj, který slouží k posuzování správy věcí veřejných a k ověřování toho, zda jsou dodržovány africké a mezinárodní závazky, zejména v oblasti demokracie a politické správy, správy ekonomických záležitostí a správy podniků a socioekonomického rozvoje. V rámci mechanismu se vypracovávají veřejné zprávy a provádějí vnitrostátní akční programy. EHSV je potěšen, že africké státy tento mechanismus zavedly, a apeluje na ně, aby pokračovaly v jeho provádění.

3.1.10 Evropa může být partnerem při budování afrických demokratických modelů, které zohlední ambice obyvatel, a zejména mládeže.

3.1.11 Ruku v ruce s demokratickým rozvojem musí jít prosazování důstojné práce. Je důležité, aby EU a Afrika podporovaly vytváření norem a nástrojů MOP, zejména pokud jde o základní úmluvy.

3.1.12 Neformální povaha soukromé ekonomiky, která ve většině afrických zemí převládá, narušuje spravedlivou hospodářskou soutěž a má rozhodující význam v souvislosti s vysokou mírou nejistoty zaměstnání, chudoby a sociální zranitelnosti, které mají dopady na společnost jako takovou a vztahy ve společnosti. Přechod na formální ekonomiku posiluje autonomii občanské společnosti a zvyšuje vzájemnou důvěru mezi občany, hospodářskými subjekty a státem. Z tohoto důvodu EHSV vyzývá k účinnému uplatňování doporučení MOP č. 204 týkající se přechodu od neformální k formální ekonomice ([7]).

3.1.13 Převaha neformální ekonomiky, nerozvinutost moderních hospodářských odvětví a z toho vyplývající obtíže ve vztahu mezi státem a občany způsobují, že tyto státy směřují k prohlubování sociálních nerovností a je pro ně obtížné využívat demografickou dividendu – jež vytváří vhodné příležitosti pro mladé Afričany –, čímž se zvyšuje riziko, že se dostanou do začarovaného kruhu ztěžujícího upevnění demokracie.

3.1.14 Nemálo analýz týkajících se rozvoje africké demokracie zavdává příčinu k obavám. Dle shrnutí investigativní zprávy Evropského parlamentu z roku 2017 podkopávají trendy zaznamenané v některých zemích (avšak nikoliv ve všech) demokratický vývoj na africkém kontinentě: kvalita voleb je stále nevalná, u moci se pevně drží vládnoucí strany, volby se falšují a manipulují, díky ovládnutí médií a soudní moci byl potlačen disent. V této souvislosti EHSV znovu podtrhuje význam regulérnosti volebních procesů a efektivity pozorovatelských misí.

3.1.15 Koncentrace moci je předznamenáním státních převratů. Jedním z možných způsobů, jak zvýšit inkluzivnost demokratických procesů a účast občanů, je decentralizace.

3.1.16 V posledních letech dokonce došlo k nárůstu počtu státních převratů a pokusů o státní převrat. Této skutečnosti je třeba porozumět a je nutné ji zohlednit v rámci budoucích opatření unijních orgánů.

3.1.17 V Africe existuje mnoho problémů, které brání přechodu k demokracii a které jsou často vzájemně provázány:

— země s nestabilními vládami mívají také poměrně chabé výsledky, pokud jde o sociální a hospodářský rozvoj;

— dlouhodobá vojenská přítomnost často vytváří v obyvatelstvu pocit, že nenásilný přechod k demokracii není možný;

— dochází k dezinformování ze strany zahraničních aktérů;

— politické instituce, ekonomika i společnost jsou narušeny vlivem přístupnosti vůči korupci;

— zužuje se prostor, který má k dispozici občanská společnost.

([7]) Doporučení schválené Mezinárodní konferencí práce na 104. zasedání v Ženevě dne 12. června 2015: https://www.ilo.org/resource/ilc/104/recommendation-no-204-concerning-transition-informal-formal-economy.

3.2 ***Afrika a globální geopolitika***

3.2.1 EU je pro Afriku i nadále nejvýznamnějším partnerem (pokud jde o rozvojovou spolupráci, investice, obchod).

3.2.2 Ve svém jednání vůči Africe EU podle různých afrických subjektů – ať už ze sektoru vládních institucí, či z občanské společnosti – přehnaně lpí na byrokracii. Je třeba docílit toho, aby se tento názor změnil, a podpořit přizpůsobivost opatření EU podmínkám, v nichž rozvíjí spolupráci.

3.2.3 V roce 2021 zahájila EU investiční strategii, jež je z hlediska Afriky zásadně důležitá, a sice strategii Global Gateway. EU slibuje, že v letech 2021 až 2027 zmobilizuje investice ve výši až 300 miliard eur určených na zlepšení digitální a energetické infrastruktury a infrastruktury v oblasti dopravního spojení a na posílení zdravotních, vzdělávacích a výzkumných systémů na celém světě. Pro africký světadíl se mobilizují investice ve výši až 150 miliard EUR. Jak je uvedeno ve stanovisku věnovaném této strategii ([8]), EHSV:

— má za to, že strategie „Global Gateway“ posílí hospodářské a politické vazby s partnerskými zeměmi Unie, zajistí dodržování jejích demokratických a sociálních zásad a zároveň umožní EU uspět v celosvětové konkurenci v oblasti výstavby a údržby infrastruktury;

— zdůrazňuje, že je důležité, aby investiční programy strategie „Global Gateway“ vycházely z posouzení dopadů. Toto posouzení by nemělo zohledňovat pouze aspekty strategického a geopolitického významu, ale mělo by také zajistit demokratickou účast na rozvojových iniciativách v partnerských zemích a zaručit hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost projektů.

3.2.4 Evropský soukromý sektor se chce podílet na procesu hospodářského rozvoje v Africe, stále tomu však brání významné institucionální překážky, jež se týkají právního rámce a ochrany investic, problémy, které jsou zakořeněny ve společnosti, tedy korupce a neexistující nezávislost soudnictví, a rozvojové deficity, které lze odstranit v rámci partnerství a spolupráce, jako je nedostatek dovedností pracovní síly a chybějící infrastruktura.

3.2.5 EHSV apeluje na evropské a africké instituce, aby v rámci spolupráce mezi Evropou a Afrikou učinily boj proti korupci a jejím destabilizačním dopadům na hospodářství a společnost prioritou.

3.2.6 EHSV se domnívá a s lítostí konstatuje, že Evropská unie již dlouho podceňuje geopolitickou a strategickou úlohu afrického světadílu. Na této situaci mají podíl i neuvážené strategie některých evropských států a z nich vyplývající slabé stránky společné zahraniční politiky. Značně k ní přispívá činnost, kterou v tomto regionu vyvíjejí některé neevropské státy. Jde například o destabilizující činnost Ruska a intenzivní investice Číny do její geopolitické strategie pro Afriku.

3.2.7 Mezinárodní strategie Číny (uplatňovaná prostřednictvím iniciativy „Jedno pásmo, jedna cesta“) a Ruska (prováděná zejména prostřednictvím intervencí ruských subjektů, včetně těch polovojenských, jako je Wagnerova skupina) zvyšují riziko ústupu demokracie na africkém kontinentě.

3.2.8 Základními kameny mezinárodní politiky prováděné Čínou a Ruskem nejsou na rozdíl od politiky EU univerzální hodnoty, a proto tyto země jako partnery preferují autokratické režimy a vlády, které vůči nim mají politické nebo hospodářské závazky.

3.3 ***Vztahy mezi EU a Afrikou***

3.3.1 Článek 21 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že činnost Unie na mezinárodní scéně spočívá na zásadách, které se uplatnily při jejím založení, mezi něž patří mj. úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv.

([8]) Úř. věst. C, C/2024/1574, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1574/oj.

3.3.2 Podle společné strategie EU–Afrika, která poskytuje komplexní dlouhodobý rámec pro vztahy mezi Afrikou a EU, se partnerství řídí základními zásadami, které představují jednota Afriky, vzájemná závislost Afriky a Evropy, vlastní a společná odpovědnost a dodržování lidských práv, zásad demokracie a právního státu a rovněž práva na rozvoj.

3.3.3 V rámci výše uvedené strategie mohou EU a Afrika spolupracovat na tom, aby využily příležitosti a našly řešení výzev, a to prostřednictvím opatření, která zajistí stabilitu, mír, bezpečnost, lidská práva, demokracii, genderovou rovnost, prostředky umožňující udržitelné živobytí, udržitelný hospodářský růst založený na zdravých ekosystémech, sociální soudržnost a řádnou správu věcí veřejných.

3.3.4 To je celkový rámec, na jehož základě byla v listopadu 2023 uzavřena Samojská dohoda mezi Evropskou unií a Organizací afrických, karibských a tichomořských států (OAKTS). Tato dohoda usiluje o rovnocenné partnerství. V praxi jsou však struktury na africké straně slabší, mají méně politických pravomocí a nemají dostatečné zdroje. AU a OAKTS mají mnohem méně prostředků než EU. EHSV doporučuje, aby si EU s ohledem na tyto rozdíly stanovila úkol vytvořit mechanismy, díky nimž bude možné obnovit rovnováhu ve vzájemných vztazích.

3.3.5 EHSV se domnívá, že pro úspěšné provádění Samojské dohody by bylo vhodné, aby se strany dohodly na ukazatelích pokroku.

3.3.6 Nový Evropský konsensus o rozvoji, který v červnu 2017 společně schválily Komise, Rada, Parlament a vysoká představitelka, pojímá demokracii v širším kontextu rozvojových politik.

3.3.7 Závěry Rady týkající se Akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024 zahrnují mezi prioritní oblasti činnosti budování odolných, inkluzivních a demokratických společností a podporu celosvětového systému v oblasti lidských práv a demokracie.

4. **EHSV a africká občanská společnost**

4.1 V této souvislosti si musíme položit především následující otázku: jak může EHSV pomoci podpořit demokratické hodnoty a bránit demokratické režimy v Africe, a to s ohledem na Samojskou dohodu a na partnerství Afrika–EU?

4.2 Při budování odolných demokracií nesmíme zapomínat na úlohu sociálního a hospodářského rozvoje ani na to, že musí být zajištěn prostor pro občanskou společnost.

4.3 V tomto kontextu EHSV znovu zdůrazňuje, že základem každé politické spolupráce v rámci rovnocenného rozvojového partnerství s Afrikou musí být dodržování všeobecných lidských práv, která jsou základními společnými hodnotami ([9]).

4.4 EHSV je přesvědčen, že – jak uvedl ve svém stanovisku ke společnému sdělení Evropskému parlamentu a Radě o nových podnětech pro partnerství mezi EU a Afrikou – může spolu se skutečnými zástupci občanské společnosti (platformy, fóra, dobrovolníci) a sociálních partnerů v Africe zásadním způsobem přispět k demokracii a lidským právům ([10]).

4.5 Samojská dohoda a zejména také partnerství EU–Afrika představují rámec, který je třeba zohlednit. Tato dohoda stanoví, že budou zavedeny institucionální mechanismy, které poskytnou strukturovaný prostor pro účast občanské společnosti prostřednictvím občanského a sociálního dialogu. S tím má EHSV bohaté zkušenosti.

4.6 Dne 17. července 2024 bylo podepsáno memorandum o porozumění mezi EHSV a ECOSOCC Africké unie, což je zásadní krok směrem k posílení přínosu občanské společnosti. EHSV a ECOSOCC utuží svou spolupráci a potvrdí tak strategické partnerství mezi Africkou unií a Evropskou unií. Budou prosazovat obnovený demokratický dialog a posilovat spolupráci mezi evropskou a africkou občanskou společností, pokud jde o podporu hospodářského a sociálního rozvoje, prohlubování zapojení občanské společnosti a úsilí o udržitelný rozvoj.

([9]) Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 105, odst. 1.1.
([10]) Úř. věst. C 237, 6.7.2018, s. 66, odst. 1.4.

4.7 Stát a občanská společnost se musí vzájemně posilovat. V Africe jsou však často vnímány jako protivníci a establishment obviňuje občanskou společnost z toho, že se jej snaží destabilizovat a svrhnout. Aby mohla probíhat prospěšná obměna držitelů moci, je nutné zajistit a posílit institucionální kontinuitu. K tomu je třeba vyjasnit, jaké jsou autonomní sféry činnosti státu a občanské společnosti, což se nevylučuje se zdravým politickým soupeřením.

4.8 Občanská společnost vzniká z iniciativy občanů, jejímž cílem je nalézt řešení sociálních, environmentálních a dalších problémů, jimž komunita čelí. Tato iniciativnost může nabýt nespočtu různých forem a je příznakem existence demokratického prostředí, jež autoritářské vlády neakceptují a které se často snaží potírat.

4.9 Princip silné občanské společnosti se upevňuje s rostoucí úrovní rozvoje. V některých zemích je občanská společnost uspořádána na etnickém základě. Měla by být podporována kultura občanské společnosti založená na občanských hodnotách.

4.10 Jak již EHSV v souvislosti se vztahy mezi EU a zeměmi AKT uvedl, snaží se uplatňovat stanovené institucionální mechanismy a prosazovat a podporovat organizace občanské společnosti a sociální partnery, neboť uznává, že tyto subjekty jsou hybnou silou udržitelného rozvoje, zejména v souvislosti s cílem udržitelného rozvoje OSN č. 17 ([11]).

4.11 EHSV se domnívá, že spolupráce s Hospodářskou a sociální radou AU je zásadně důležitá pro vytvoření strukturované strategie a zajištění setrvalého zapojení zúčastněných stran do partnerství mezi EU a AU.

4.12 EHSV bude rovněž nadále udržovat vztahy s Unií hospodářských a sociálních rad Afriky (UCESA) prostřednictvím vzájemné účasti na akcích nebo na společných projektech.

V Bruselu dne 4. prosince 2024.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE

([11]) Úř. věst. C 443, 22.11.2022, s. 29, odst. 1.9.